

DERMATITA DE CONTACT GENERATĂ DE TEXTILE ȘI AVANTAJELE BALSAMULUI DE RUFÉ LENOR

OLSAVSZKY ROZALIA*, NICA SMARANDA CRISTINA**

DermatoVenerol. (Buc.), 57: 193-196

Hainele au rolul de a ne proteja de diferiții factori externi de mediu, ajutând în menținerea temperaturii pielii, cu asigurarea unei umidități optime, cu rol protector împotriva agresiunilor ambientale. Într-o lume dominată de imagine, rolul hainelor pare să fie din ce în ce mai important, se inventează noi materiale textile, noi coloranți și noi alte produse ce se aplică pe haine pentru a le menține forma și proprietățile. Odată cu toate aceste inovații au apărut și problemele: diferite reacții la nivelul pielii.

Încă din 1868 coloranții din confecții au fost suspectați și dovediți ca fiind o cauză pentru reacțiile eczematoase. Au fost incriminate șosetele bărbătești, galanteria de damă, uniforme militare și alte veșminte. Cronologia cazurilor, descrierea răspunsului eczematos, distribuția leziunilor, procedurile de diagnostic și tratamentul au fost stabilite și descrise.

Deși incidența exactă a dermatitei de contact la textile este necunoscută, studiile recente au arătat că atât dermatita de contact iritativă cât și cea alergică apar mai des decât se crezuse și mai mult decât atât, sunt din ce în ce mai frecvente.¹

Cine/ce produce o dermatită la textile?

La ora actuală dermatita cauzată de contactul cu hainele este în general atribuită atât vopselelor, cât și celorlalți produși chimici adăugați în procesul de fabricare și ambalare, însă există și reacții iritative cauzate de fibrele textile în sine.⁷ Substanțele mai frecvent incriminate au fost coloranții Disperse, produșii de finisare, metalele, cauciucul și adevizivii.

De obicei substanțele chimice responsabile pentru reacțiile iritative se găsesc în exces pe fibrele textile, fiind legate prin legături nu foarte strânse cu acestea, motiv pentru care frecarea le poate desprinde foarte ușor.⁸ De obicei, acest exces de substanțe chimice apare la hainele ce nu au fost curățate în mod adecvat în timpul procesului de fabricație. De aceea, de obicei, hainele noi provoacă mai frecvent probleme cutanate, acestea dispărând odată cu spălările repetate, substanța iritativă fiind eliminată sau mult diminuată.⁹

Dermatitele, de orice fel, la textile pot să nu fie determinate doar de substanțele chimice din structura fibrelor ci și de particulele ce se depun pe acestea în timpul activităților zilnice. De exemplu mecanicii auto, muncitorii de pe șantier sau din industria chimică pot fi expuși la diferite uleiuri, lubrifianti, smoală sau alte substanțe care aderă de fibre și pot determina foliculite sau alte reacții.¹⁰

Același lucru se poate întâmpla și în cazul celor care lucrează cu particule fine de metale, ce se pot fixa în fibrele țesăturii și determina reacții iritative.^{11,12} Astfel, cu cât o fibră este mai rugoasă, cu atât cresc șansele ca particulele/substanțele chimice externe să se fixeze sau să adere la aceasta.

Cum se manifestă clinic și unde apare o dermatită la textile?

În general aspectul clinic al dermatitelor la textile este cel caracteristic dermatitei de contact

Fig. 1. Dermatitis de contact iritativă la îmbrăcăminte

Fig. 2. Dermatitis de contact la pantaloni cu reacție foliculară în condiții de transpirație excesivă

clasice, însă au fost raportate și cazuri de dermatită purpurică de contact, eritem polimorf, dermatită de contact pigmentată, dermatită de contact alergică de tip pustulos, eritrodermie, dermatită iritativă de contact, urticarie de contact, foliculită, urticarie de presiune, dermatită fototoxică la textile și prurit. La toate acestea putem adăuga binecunoscuta intoleranță la lână a pacienților cu dermatită atopică.²⁻⁵

Studiile au arătat că formele clinice cele mai frecvente de prezentare a dermatitelor de contact la textile sunt de tip acut sau subacut.¹

De regulă erupția cutanată sugerează contactul cu îmbrăcămintea incriminată. De exemplu, jacheta de la un costum determină erupție pe dosul mâinilor, pe zona care nu mai este protejată de manșetă. Pantalonii produc un rash pe suprafața postero-medială a coapselor, în zona popliteală sau inghinal (Fig. 2), dar și pe dosul mâinilor la cei care au obiceiul să-și pună mâinile în buzunar. O rochie afectează gâtul, axilele, zona de flexie a coatelor respectând însă sânii și bolta axilelor. Fenomenul de iritație sau de presiune este un factor adjuvant. O dermatită de contact la pantaloni poate debuta cu o leziune discoidă pe fața anterioară a tibiei; o leziune similară poate apărea și la membrul contralateral. Pacientul trebuie întrebât dacă nu are obiceiul să stea picior peste picior. Dermatitis de contact la ciorap poate debuta în dreptul șireturilor de la

pantofi. Alții au rash doar pe aria corespunzătoare la presiunea determinată de încrucișarea picioarelor.

În general o dermatită la textile prezintă un pattern ce coincide cu locurile unde îmbrăcămintea a fost strânsă/ strâmtă pe corp (Fig. 1). În plus se mai adaugă factori de tipul: presiunea, fricțiunea, căldura și umezeala. Obezitatea, hiperhidroza, excesul de sebum și orice condiție cutanată preexistentă (ca de exemplu dermatita atopică) sunt factori predispozanți ce țin de fiecare persoană în parte. Uzura fibrelor textile este și ea importantă, fiind legată direct proporțional de apariția iritațiilor.

Care este soluția pentru această problemă?

Toate tipurile de reacții cutanate la textile își au rezolvarea în identificarea substanței incriminate în generarea lor și evitarea acestora. Totuși acest lucru este dificil de realizat, deoarece etichetele hainelor rareori menționează coloranții și produsele folosite în procesul de fabricație.

Șansa face, însă, ca reacțiile cutanate severe la îmbrăcămintea textilă să fie un eveniment rar, mai frecvent întâlnite fiind reacțiile ușoare de tipul iritație, intoleranță, prurit sau foliculită. Toate acestea sunt mai degrabă asociate cu structura fizică a fibrelor, decât cu substanțele chimice și/sau cu particulele depuse pe/ sau între fibrele textile în timpul activităților zilnice.

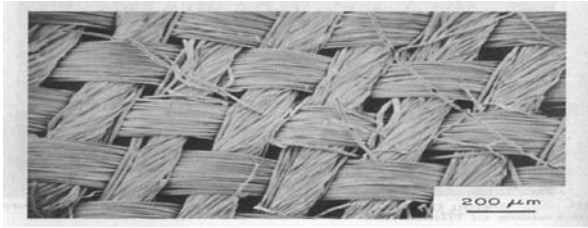

Fig. 3. Atracția electrostatică între lipozomii încărcăți pozitiv și zonele negative de pe țesătură

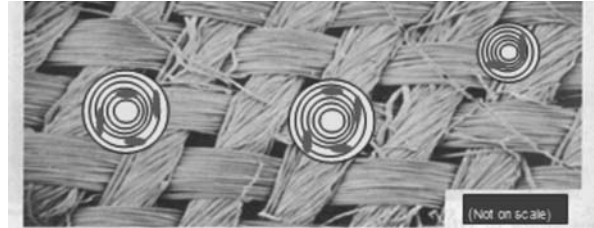

Fig. 4. Lipozomi care se usucă în timpul tranziției de fază

Fig. 5. Stratul activ aflat în tranziția de fază formează o structură lamelară cu excelente proprietăți de lubrifiere

Măsurile generale pe care le putem lua sunt: spălarea de cel puțin două ori a hainelor noi înainte de a le purta¹³ și scăderea rugozității fibrelor textile. Acest ultim deziderat îl putem îndeplini folosind un balsam de rufe.

Cum funcționează balsamurile pentru țesături?

Balsamurile pentru țesături sunt de obicei lipozomi dispersați în apă. Aceștia se depun pe fibre la clătirea finală din cadrul procesului de spălare. Acești lipozomi se depun pe suprafața țesăturilor în timpul procesului de clătire. În timpul uscării țesăturilor, are loc o tranziție de fază ca urmare a concentrației reduse de apă din lipozomi, iar stratul activ formează o structură lamelară cu excelente proprietăți de lubrifiere (Fig. 5). Aceasta determină o fricțiune redusă între fibrele materialului textil (și între materialul textil și piele), ceea ce face ca țesătura să fie suplă și moale (Fig. 4) și să își mențină aspectul de nou pe o perioadă de timp mai lungă.

Astfel, balsamul pentru țesături asigură următoarele beneficii:

- reducerea frecării fibră-piele (țesăturile au o consistență moale, potențialul de iritație mecanică fiind mai redus) - acest lucru este în special important pentru pielea sensibilă sau deteriorată.
- reducerea frecării fibră-fibră (țesătura devine mai puțin aspră odată cu purtările repetate).

Lenor este un balsam bun pentru țesături, sigur pentru piele

Lenor este unul dintre cele mai mari brand-uri de balsamuri pentru țesături. Acțiunea sa blândă la nivel cutanat a fost demonstrată de diferite studii clinice. Până în prezent au fost derulate mai multe studii dermatologice la care au participat voluntari umani sănătoși și sub-categorii specifice de pacienți (cu boli atopice, piele sensibilă, nou-născuți) și în cadrul cărora s-au folosit Lenor, diferitele variante parfumate ale acestuia și țesături tratate cu Lenor. Toate studiile au arătat că Lenor și țesăturile tratate cu Lenor sunt sigure pentru piele, atât în cazul unei expuneri exagerate, cât și în condițiile realiste de utilizare a produsului.^{14,15}

Consumatorii acuză frecvent balsamurile pentru țesături, considerându-le responsabile pentru afecțiunile și reacțiile cutanate. Însă două studii realizate de Rodriguez&colab și Jowsey&colab au demonstrat că substanța activă din Lenor, un dialchil ester, nu are potențial de sensibilizare la om și nu are riscul de a determina dermatita alergică de contact.^{16,17}

Bibliografie/Bibliography

1. Aneta Lazarov MD, Mario Cordoba MD, Natalia Plosk MD, David Abraham MD - Atypical and unusual clinical manifestations of contact dermatitis to clothing (textile contact dermatitis): Case presentation and review of the literature, *Dermatology Online Journal* 9 (3): 1
2. Seidenari S, Manzini BM, Danese P. Contact sensitization to textile dyes: description of 100 subjects. *Contact Dermatitis*. 1991;24(4):253-8.
3. Seidenari S, Giusti F, Massone F, Mantovani L. - Sensitization to 7 disperse dyes in a patch test population over a 5-year period. *Am J Contact Dermat* 2002; 13: 101-107.
4. Seidenari S, Mantovani L, Manzini BM, et al: Cross-sensitizations between azo dyes and para-amino compound. A study of 236 azo-dye-sensitive subjects. *Contact Dermatitis* 1997; 36: 91-96.
5. F. Giusti, F. Massone, L. Bertoni, G. Pellacani, S. Seidenari. Contact sensitization to disperse dyes in children. *Pediatric Dermatology*, 2003; 5: 393-397.
6. F. Giusti, S. Seidenari. Textile dyes sensitization: a study on 49 patients allergic to disperse dyes alone. *Contact Dermatitis*, 2003; 48: 54-55.
7. K. Ryberg; A. Goossens; M. Isaksson; B. Gruvberger; E. Zimerson; F. Nilsson; J. Björk; M. Hindsén; M. Bruze - Is Contact Allergy to Disperse Dyes and Related Substances Associated With Textile Dermatitis? Posted: 03/30/2009; *The British Journal of Dermatology*. 2009;160(1):107-115. © 2009 Blackwell Publishing
8. Arthur C. Huntley, MD - Allergic Contact Dermatitis: Additions to the TRUE TEST, *Medscape Dermatology* © 2006 Medscape, LLC <http://www.medscape.org/viewarticle/529352>
9. Daniel J Hogan - Allergic Contact Dermatitis, <http://emedicine.medscape.com/article/1049216-overview#aw2aab6b2b3aa>
10. Fowler, Jr, JF. - Acne, folliculitis, and chloracne. In: Adams RM, ed. *Adams -Occupational Skin Disease*, 3rd edition. Philadelphia: WB Saunders Company; 1999:135-141.
11. Burrows, D, Adams, RM, Flint, GN. Metals. In: Adams RM, ed. *Adams Occupational Skin Disease*, 3rd edition. Philadelphia: WB Saunders Company; 1999: 395-433.
12. White, Jr, GP, Mathias, CGT, Davin, JS. Dermatitis in workers exposed to antimony in a melting process. *J Occ Med* 1993; 35:392-395.
13. Burns T., Breathnach S., Cox N., Griffiths C. - *Rook's Textbook of Dermatology Eighth Edition*, Wiley-Blackwell Publishing, 2010
14. Departamentul de Dermatopatologie, Centre Hospitalier Universitaire du Sart Tilman, Liège, Belgia, feb. 1994 [nou-născuți].
15. Departamentul de Dermatopatologie, Universitatea Liège, Belgia, mai 1994 [piele sensibilă].
16. Ian R. Jowsey; Albert M. Kligman; Ian R. White; An Goossens; David A. Basketter - Evidence That Two Alkyl Ester Quaternary Ammonium Compounds Lack Substantial Human Skin-Sensitizing Potential, Posted: 08/07/2007; *Dermatitis*. 2007;18(1):32-39. © 2007 American Contact Dermatitis Society
17. C. Rodriguez, P.A. Daskaleros, L.J. Sauers, J.D. Innis, R.D. Laurie and H. Tronnier. « Effects Of Fabric Softeners On The Skin ». *Dermatosen in Beruf und Umwelt* (1994), 42:58-61

Autorul a folosit pentru realizarea articolului documentație furnizată de Procter & Gamble.
Procter & Gamble este partener al Societății Române de Dermatologie.